

УДК 811.111'37'42

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-14>

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ *BETRAYAL* (ЗРАДА) В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF CONCEPT *BETRAYAL* IN ENGLISH

Іванченко М.Ю.,

orcid.org/0000-0001-7363-4600

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Етимологічний аналіз дає можливість не тільки відслідкувати історію конкретного слова, але і відтворити картину світу, яка формується у носіїв внаслідок когнітивного опрацювання інформації про світ і дає змогу визначити особливості пізнання дійсності представниками певної мовної спільноти. Виявлення поняттєвої сутності концепту в англійській лінгвокультурі, котре сягає когнітивних структур знань, що історично склалися у певному суспільстві, базується на ретельному вивченні етимології слів-репрезентантів концепту. Такий аналіз дає можливість виявити передконцептуальні властивості досліджуваного концепту, тобто виявити принципи формування понять, ще не опредмечених словом.

Метою дослідження є виявлення історичних змін на рівні фонології, словотвору, лексики, семантики тощо, які задіяні у процесі породження слова-репрезентанта концепту *BETRAYAL*. З одного боку, це встановлення форми (праформи) певного етимологічного рівня, а з іншого – встановлення значення виявленої форми шляхом семантичного аналізу, реконструкція плану змісту.

Проведений етимологічний аналіз слова-репрезентанта виявив історичні витoki розвитку значення лексеми – репрезентанта концепту *BETRAYAL* і її синонімів. Уся множина виявлених значень дозволила окреслити межі позамовної дійсності, які здатний позначати досліджуваний концепт, а саме «невірність, нечесність, розголос, викриття». Хронологічні рамки розвитку значень лексеми *betrayal* охоплюють X–XIX ст. Загалом етимологічний аналіз дозволив виявити образи, що лягли в основу слова та мотивували розвиток його значень. Так, в основі іменника *betrayal* виявлено 52 факти «семантичних перетворень» у процесі розвитку значення етимона, які умовно розподіляються на такі смислові підгрупи: розголос (10), обман (10), невірність (8), віроломство (6), подвійність (5), викриття (4), помилка (4), безчестя (3), подружня невірність (2).

Ключові слова: концепт, синонім, етимологічний шар, лексико-семантичний варіант, семантичне перетворення.

Etymological analysis makes it possible to trace not only the history of a specific word, but also to reproduce the picture of the world that is formed by native speakers as a result of cognitive processing of information about the world and makes it possible to determine the peculiarities of the reality perception by certain language community representatives. The identification of the concept essence in the English linguistic culture, which goes back to the knowledge cognitive structures that have historically developed in a certain society, is based on a careful study of the words etymology which represent the concept. Such an analysis makes it possible to reveal the pre-conceptual properties of the studied concept, that is, to reveal the principles of the concepts formation not yet objectified by words.

The purpose of the study is to identify historical changes at the level of phonology, word formation, vocabulary, semantics, etc., which are involved in the process of generating of the *BETRAYAL* concept representative word. On the one hand, this is the establishment of the form (proforma) of a certain etymological level, and on the other hand, the outline of the meaning of the discovered form through semantic analysis, reconstruction of the content plan.

As a result of the conducted etymological analysis of the word representative, the historical origins of the concept *BETRAYAL* lexeme representative meaning development and its synonyms were revealed. The entire set of revealed meanings made it possible to outline the boundaries of extra-linguistic reality, which the researched concept is capable of marking, namely “infidelity, dishonesty, publicity, exposure”. The chronological framework of the lexeme *betrayal* meanings development covers the 10th – 19th centuries. In general, the etymological analysis made it possible to identify the images that formed the basis of the word and motivated the development of its

meanings. There are 52 facts of “semantic transformations” which were found in the process of the etymon meaning developing, which are conventionally divided into the following semantic subgroups: publicity (10), deception (10), infidelity (8), treachery (6), duplicity (5), exposure (4), fault (4), dishonor (3), adultery (2).

Key words: concept, synonym, etymological layer, lexical-semantic variant, semantic transformation.

Постановка проблеми. Етимологічний аналіз дає можливість відслідкувати не тільки історію конкретного слова, але і відтворити картину світу, яка формується у носіїв внаслідок когнітивного опрацювання інформації про світ і дає змогу визначити особливості пізнання дійсності представниками певної мовної спільноти. Виявлення поняттєвої сутності концепту в англійській лінгвокультурі, що сягає когнітивних структур знань, які історично склалися у певному суспільстві, базується на ретельному вивченні етимології слів – репрезентантів концепту. Такий аналіз дає можливість виявити передконцептуальні властивості досліджуваного концепту, тобто виявити принципи формування понять, ще не опредмечених словом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На важливому значенні етимологічних розвідок як окремого етапу аналізу концепту як факту культури наголошують провідні дослідники, а саме: Т. Чорниш, О. Мельничук, Я.-Б. Рудницький, О. Селіванова, І. Колегаєва та ін. Етимологічний аналіз починається з установлення статусу слова у плані його успадкування мовою у процесі її еволюції чи запозичення з іншої мови [4, с. 154]. Вчені наголошують на тому, що необхідно не просто намагатися виявити найдавніші форми слів або корені, але і прамовні форми [3, с. 94]. Я. Капранов оперує поняттям «семантична реконструкція», що визначається ним як «процедура відновлення стародавнього або попереднього значення слова, тісно пов'язана з реконструкцією формально-фонетичною та словотвірною-лексичною, а також із мовною (прамовною) реконструкцією загалом [2, с. 67].

Мета дослідження полягає у виявленні історичних змін на рівні фонології, словотвору, лексики, семантики тощо, які задіяні у процесі породження слова – репрезентанта концепту BETRAYAL. З одного боку, це встановлення форми (праформи) певного етимологічного рівня, а з іншого – встановлення значення виявленої форми шляхом семантичного аналізу, реконструкції плану змісту.

Виклад основного матеріалу. Беручи до уваги важливість етимологічного аналізу як першочергового та необхідного етапу аналізу структури концептів, було здійснено аналіз лексеми – репрезентанта концепту BETRAYAL на матеріалі етимологічних словників англійської мови [5–14].

За даними етимологічних словників ім'я досліджуваного концепту з'являється в обігу у 1798 р. як іменник, похідний від середньоанглійського *betray* (1275) шляхом додавання до основи суфікса *al*. Своєю чергою *betray* утворилось внаслідок додавання до давньоанглійського префікса *be-* середньоанглійського *tray*, який є похідним від даньофранцузького *traîne* «зрада, обман, хитрість», від *trair* (сучасна французька *trahir*) «зрадити, обдурити»; від латинського *tradere* «здати», від *trans* «поперек» + *dare* «дати», що пояснюється у словнику New English Dictionary on Historical Principles словами *deliver, hand over*, що означає «передавати, доставляти (когось або щось) до рук влади, передавати контроль» [10].

Із плином часу значення лексичної одиниці англійської мови *betray* дещо еволюціонувало. Так, на початку XIII ст. *bitraien (betray)* вживається у значенні «віддати під владу ворога шляхом зради», а також «ввести в оману, обдурити, обманути»; з 1580 р. – як «мимоволі показати всій справжній характер»; у 1690-х рр. – як «виявити те, що не є очевидним» [8].

Оскільки реконструкція етимологічного шару (етимону) концепту передбачає виявлення історичних витоків розвитку значення лексеми, котра є мовним вираженням досліджуваного концепту до аналізу, доцільно поряд із словом – репрезентантом концепту «зрада» в англійській мові, лексемою *betrayal*, проаналізувати етимологію його синонімів. Доцільність такого аналізу згаданих споріднених одиниць зумовлена тим, що «лексичні синоніми <...> допомага-

ють доповнити наші уявлення про предмети або явища й охарактеризувати їх у різних аспектах. Явище синонімії в лексиці полягає у можливостях добору різних слів для вираження уточнення й увиразнення того самого змісту, виділення різноманітних відтінків у характеристиці певного поняття з метою його оптимального позначення» [1, с. 20].

За даними синонімічних словників і тезаурусів англійської мови синонімами лексеми *betrayal* в англійській мові є лексеми та фразеологізми: *disloyalty* (1), *dishonesty* (2), *sell-out* (3), *deception* (4), *treason* (5), *treachery* (6), *trickery* (7), *duplicity* (8), *double-cross* (9), *double-dealing* (10), *breach of trust* (11), *perfidy* (12), *unfaithfulness* (13), *falseness* (14), *inconstancy* (15), *giving away* (16), *telling* (17), *revelation* (18), *disclosure* (19), *blurting out* (20), *divulgence* (21).

Узагальнення отриманих відомостей дає можливість сконструювати етимологічний шар концепту BETRAYAL як множину значень, що дає можливість окреслити межі позамовної дійсності, які здатний позначати досліджуваний концепт.

(1) «невірна поведінка», від давньофранцузького *desleauté*, «подружня невірність» < *desleal*, «підступний, брехливий» (сучасна французька *déloyal*); від префікса латинського походження із значенням «не-, відсутність» *des-* та основи – *loial-* «хорошої якості; вірний; чесний; законслухняний; народжений у шлюбі» < латинського *legalem*, «закон» у значенні «порушення вірності чи обов'язку державі чи суверену» з 1600 р.;

(2) «ганьба, відсутність честі», від давньофранцузького *deshonesté*, «безчестя, непорядність», префікс *des-* + латинське *honestatem* < *honestus*, «почесний; гідний пошани, поважний» < *honos*, «честь, гідність, посада, репутація»; значення «відсутність чесності» з 1590 р.;

(3) «корупційна угода», 1862 р., у книзі «*Mary Chesnut's diary*» від фрази, яка із 1796 р. означала «повністю керуватися своїми інтересами»; значення «подія, на яку продано всі квитки» з 1923 р.;

(4) «введення в оману, брехня, неправда», від давньофранцузького *decepeion* < *decepcion* < *deceptionem* (nominative *deceptio*) «обман», іменник стану або дії від форми минулого часу латинського < *decipere* «захопити, обманути, обдурити»; від префікса *de-* із значенням «від» і *capere*, що походить від праїндоевропейського кореня *kap-* «брати»; значення «стан обману, помилка» із середини XV ст.; «хитрість, обман» із 1794 р.;

(5) «зрада довіри; порушення віри» від англо-французького *treson* < давньофранцузького *traison*, «зрада», латинського *traditionem*, «доставка, здача, передача, відмова», іменник дії від форми минулого часу *tradere*, «доставити, передати»; від *trans-* «через» + *dare* «давати» (від прото-індоевропейського кореня *do-* «давати»);

(6) «зрадницька або віроломна поведінка», від давньофранцузького *trecherie*, *tricherie*, «обман, шахрайство, обман, брехня» XII ст. < *trechier*, «обманювати»;

(7) «обман», від дієслова *trick*. Значення «ошукати обманом» в англійській мові з 1590-х. Від іменника *trick*, «обман, підла хитрість», який з'явився на початку XV століття. Від Old North French *trique* «хитрість, обман, зрада»; від *trikier*, «обманювати, обдурювати» – варіант давньофранцузького *trichier* «обманювати, ошукувати, обдурювати» – невизначеного походження, можливо від вульгарно-латинського **triccare*, від латинського *tricari* «ухиляти, перемішувати» від *trica* «дрібниці, нісенітниця, клубок труднощів», невідомого походження. Значення «шахрайська витівка» з 1580-х рр.; у розумінні «мистецтво робити щось» вперше зафіксовано у 1610-х. Значення «клієнт повії» вперше з'являється у 1915 р. та розвинулося на основі американського сленгового значення «пограбування», яке датоване 1865 р.;

(8) «обман, характер або звичка говорити по-різному про те саме або діяти по-різному в різний час або з різними особами», від давньофранцузького *duplicite* (XIII ст.), від латини пізньої античності *duplicatam* (nominative *duplicitas*) «подвійність», у середньовічній латині «неоднозначність» < іменник на позначення якості *duplex* (genitive *duplicis*) «подвійний», від *duo* «два» (праїндоевропейського кореня **dwo* – «два») + *-plex*, від праїндоевропейського кореня **plek-* «заплітати». Поняття «подвійності» у чийсь поведінці. Від грецького *diploos* «підступний, двоїстий», буквально «подвійний»;

(9) «акт зради» 1834 р., від *double (adj) + cross (n)* у значенні «заздалегідь обумовлене шахрайство або виправлення». За походженням «виграти гонку після того, як пообіцяв її програти» (to cheat in cheating, звідси *double*);

(10) «обман, лицемірство» 1520 р.;

(11) «зловживати довірою», значення «порушення довіреною особою своїх обов'язків» із 1875;

(12) «зловживання вірою чи довірою, низька зрада» 1590 р., від французького *perfidie* (16 с.), від латинського *perfidia* «невірність, брехня, зрада» < *perfidus* «невірний» < від фрази *per fidem decipere* «обманювати через довіру», from *per* «through» (від праіндоєвропейського кореня **per-* «вперед», звідси «через») + *fidem* (nominative *fides*) «віра» (від праіндоєвропейського **bheidh-* «довіряти, переконувати»);

(13) «невірність, підступність» від прикметника *unfaithful*. Зачення «діючи неправдиво» в англійській мові з XIV ст., від *un-* «не» + *faithful*. У середньоанглійській мало також значення «невіруючий, нерелігійний» (кінець XIV ст.). Значення «невірний у шлюбі» з 1828 р.;

(14) «обман, зрада, невірність, нечесність» 1300 р. від давньоанглійського прикметника *false* («intentionally untrue, lying») + *-ness*. Від давньофранцузького *fals, faus* «фальшивий; неправильний, помилковий; зрадницький, брехливий», від латинського *falsus* «оманливий, удаваний, брехливий». Значення «обманний, підступний; несправжній;» з 1200 р.; «такий, що суперечить факту чи розуму, помилковий, неправильний» з XIV ст.;

(15) «мінливість» (про людину) з 1520 р.; «мінливість, нерегулярність» із 1610 р., від латинського *inconstantia* «непостійність, мінливість», абстрактний іменник від *inconstans* «мінливий, непослідовний»;

(16) «ненавмисна зрада чи викриття» 1872 р., від віддієслівної фрази *give away*, 1400 р. (про наречених із 1719 р.). Фраза у значенні «зрадити, викрити, розкрити» з'являється в англійській мові з 1878 р., походить від американського сленгу;

(17) «вибобкування (про секрет)» від дієслова *to tell* «оповідати, оголошувати, розповідати», яке увійшло до вжитку англійської мови з 1000 р. Значення «сповіщати мовою чи письмом, оголошувати» з поч. XII ст.; значення «виявляти або розкривати» з 1400 р.; «діяти як інформатор, «персик» (донощик)» зафіксоване з 1901 р.;

(18) «розкриття інформації або знань, одкровення» 1300 р., від давньофранцузького *revelacion* < латинського *revelationem*, іменник дії від форми минулого часу *revelare* «розкрити, оголити». Загальне значення «розголошення фактів тим, хто про них раніше не знав» засвідчено з кінця XIV ст.; значення «вражаюче розкриття» з 1862 р. Як назва останньої книги Нового Заповіту (Одкровення святого Іоанна) засвідчене з кінця XIV ст.;

(19) «виявлення, надання відомості або розкриття» 1590 р.. Утворений в англійській мові за моделлю *dis + closure*. Значення «те, що розголошується або робиться відомим» з 1825 р.

(20) «необдумане висловлення», 1570 р., від дієслова *blurt*. Значення «вимовити раптово або ненавмисно» (зазвичай з *out (adv.)*), 1570 р., можливо звуконаслідування.

(21) «розголошення, оприлюднення» від дієслова *divulge*. Значення «оприлюднити, надіслати або розповсюдити за кордон» з'явилося у середині XV ст. (зараз застаріле значення), від латинського *divulgare* «опублікувати, зробити загальним», від асимільованої форми *dis-* «окремо» + *vulgare* «робити спільною власністю», від *vulgus* «звичайні люди». Значення «розповісти або зробити відомим щось раніше приватне або таємне» з 1600 р.

Усю множину виявлених значень досліджуваного концепту умовно можна розділити на дві смислові підгрупи, які об'єднують відповідні лексичні синоніми: «невірність, нечесність» і «розголос, викриття». Значення «невірність нечесність» із різним ступенем виражають лексеми-синоніми концепту BETRAYAL *disloyalty, dishonesty, sell-out, deception, treason, treachery, trickery, duplicity, double-cross, double-dealing, breach of trust, perfidy, unfaithfulness, falseness, inconstancy*. Сему «розголос, викриття» містять у своїй семантичній структурі слова *giving away, telling, revelation, disclosure, blurring out, divulgence*.

Згідно з даними етимологічних та ідеографічних словників лексема *betray* (+al) із семемами (1) «вводити в оману або призвести до помилки, як вести хибним шляхом, збивати зі шляху, спокушати, обманювати (довірливих)» (to lead astray or into error, as false guide, to mislead, seduce, deceive, (the trustful), (2) «здатися ворогові або віддатися під його владу через зраду чи невірність» (to give up to, or place in the power of an enemy, by treachery or disloyalty) увійшли до словникового складу англійської мови у 1250 та 1275 рр. відповідно. У 1300 р. у складі лексичного значення *betrayal* зафіксоване нове значення (3) «бути; розчарувати або довести нещирість (довірі або тому, хто довіряє); бути невірним комусь надії чи очікування» (to be or prove false to (a trust or him who trusts one); to be disloyal to; to disappoint the hopes or expectations of).

Наступні чотири століття семантична структура досліджуваної лексичної одиниці залишається незмінною. Нові лексико-семантичні варіанти починають розширювати діапазон позначення явищ позамовної дійсності словом *betray* лише у кінці XVI – початку XVII ст. Так, у 1588 р. з'являються два нові значення (4) «розкривати чи оприлюднювати проти власної волі чи наміру існування, особливості, справжній характер (особи чи речі, які бажають зберегти у таємниці)» (to reveal or disclose against one's will or intention the existence, identity, real character of (a person or thing desired to be kept secret)) та (5) «обманювати, розчаровувати» (to cheat, disappoint). У 1590 р. значення (2) доповнюється новим відтінком, а саме «віддати або піддати покаранню» (to give up or expose to punishment).

Майже через сто років, у 1697 р., аналізована лексична одиниця набуває значення «виявляти, оприлюднювати або показувати випадково; виставляти, показувати ознаки, проявляти (те, що не намагаються зберегти в таємниці)» (to reveal, disclose or show incidentally; to exhibit, show signs of, to show (a thing which there is no attempt to keep secret)). Лексико-семантичний варіант «розкривати або виявляти через зловживання довірою (таємницю, або те, що повинно зберігатися в таємниці)» (to disclose or reveal with breach of faith (a secret, or that which should be kept secret)) з'являється у 1735 р.

У 1816 р. шляхом приєднання до основи англійського дієслова *betray* суфікса *-al*, що має значення «of the kind of, pertaining to» [10, p. 202], утворюється іменник *betrayal* зі значенням «віроломна здача ворогові» (a treacherous giving up to an enemy). Протягом XIX ст. семантична структура віддієслівного іменника розвивається на основі значень своєї твірної основи шляхом субстантивзації. Це лексико-семантичні варіанти «порушення довіри або впевненості, нехтування того, що було доручено» (a violation of trust or confidence, an abandonment of something committed to one's charge) та «відкриття або розголошення чогось, що бажано тримати в таємниці» (a revelation or divulging of something which it is desirable to keep secret) які з'явилися у 1826 та 1873 рр. відповідно.

Загалом етимологічний аналіз дозволив виявити образи, які лягли в основу слова та мотивували розвиток його значень. Так, в основі іменника *betrayal* виявлено 52 факти «семантичних перетворень» у процесі розвитку значення етимона, котрі умовно розподіляються на такі смислові підгрупи:

– розголос (10) – «розкриття інформації або знань; оприлюднення чогось, що було раніше приватне або таємне». Проведений етимологічний аналіз вивив, що слово *betrayal* у значенні «робити відомим» містить семему «випадково, ненавмисно» (unintentionally, inadvertent), яка в окремих прикладах вербалізується як манера повідомлення – «вибовкування» (telling). Часовий діапазон розвитку значення – 1100–1825 рр.;

– обман (10) – «введення в оману, шахрайство, неправда, брехня, хитрість». Значення розвивається завдяки наявності семема «розум, кмітливість», «отримання вигоди» та «підступність»;

– невірність (8) – «порушення віри, зловживання довірою, нечесність». Це значення досліджуваної лексеми розвивається у XIV ст.;

– віроломство (6) – «порушення вірності чи обов'язку державі; віроломна поведінка; здача, передача (ворогові)»; з 1875 р. «не виконання своїх посадових обов'язків» (вживається стосовно офіційних осіб, тобто тих, яким довіряють громадяни);

– подвійність (5) – «неоднозначність; двоїстість; лицемірство». Означає «діяти та говорити про те саме по-різному», містить семему «заздалегідь», «навмисно»; у такому напрямку семантична структура слова *betrayal* розвивається у період 1520–1834 рр.

– викриття (4) – «надання відомості, розкриття», у семантиці наявна семема «вражати». Значення розвивалося протягом 1400–1862 рр.;

– помилка (4) – «неправильність (у вчинках), те, що суперечить факту або розуму» (XIV–XV ст.);

– безчестя (3) – «відсутність честі, ганьба, непорядність» – те, що суперечить законам моралі, вимогам честі;

– подружня невірність (2) – значення «невірний у шлюбі» досліджуване слово набуває лише у кінці XIX ст.

Висновки. Отже, проведений етимологічний аналіз слова-репрезентанта дозволив виявити історичні витоки розвитку значення лексеми – репрезентанта концепту BETRAYAL і її синонімів. Уся множина виявлених значень дозволила окреслити межі позамовної дійсності, які здатний позначати досліджуваний концепт, а саме «невірність, нечесність, розголос, викриття». Хронологічні рамки розвитку значень лексеми *betrayal* охоплюють X–XIX ст. Загалом етимологічний аналіз дозволив виявити образи, які лягли в основу слова та мотивували розвиток його значень. Так, в основі іменника *betrayal* виявлено 52 факти «семантичних перетворень» у процесі розвитку значення етимона, які умовно розподіляються на такі смислові підгрупи: розголос (10), обман (10), невірність (8), віроломство (6), подвійність (5), викриття (4), помилка (4), безчестя (3), подружня невірність (2).

Перспективою подальших досліджень є аналіз семантичної структури слова – репрезентанта концепту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ільєнкова В.В. Синонімічний ряд до слова щастя в українській мові. *Лінгвістичні дослідження*. 2020. С. 18–27.
2. Капранов Я. Витлумачення терміна «етимон» як знакового утворення правового стану. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. Вип. 61. С. 65–68.
3. Корольова А.В. Когнітивна лінгвокомпаративістика: від реконструкції правових форм до реконструкції структур свідомості. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія*. 2014. С. 94–101.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. К, 2006. 716 с.
5. The Barnhart dictionary of etymology, [Bronx, N.Y.] : H.W. Wilson Co., 1988. xxvii, 1284 p.
6. Brewer, Ebenezer. *Brewer's Dictionary of Phrase and Fable*. Chambers, 2019. 1600 p.
7. *Cambridge History of the English Language* / ed. by Richard M. Hogg. vol. 1, 1992. 640 p.
8. *Etymology Dictionary*. URL: <https://www.etymonline.com/>
9. Hendrickson, R. *Facts on File Encyclopedia of Word and Phrase Origins*, 2000. 754 p.
10. *A New English Dictionary on Historical Principles* / ed. by J.A. Murray. Oxford, 1888–1933 (Vol. I–XII). URL: <http://onlinebooks.library.upenn.edu>
11. *The Oxford Dictionary of English Etymology* / ed. by Allan R. Bomhard. URL: <https://archive.org/details/onions-ed.-the-oxford-dictionary-of-english-etymology-1966/page/938/mode/2up>
12. Shipley, Joseph T. *Origins of English Words: a Discursive Dictionary of Indo-European Roots*, 2001. 672 p.
13. Thompson, Della. *Concise Oxford Dictionary of Current English*. Oxford : Oxford University Press, 1995. 1673 p.
14. Walter W. Skeat. *An Etymological Dictionary of the English Language (Dover Language Guides)*. 2005. 3741 p.